

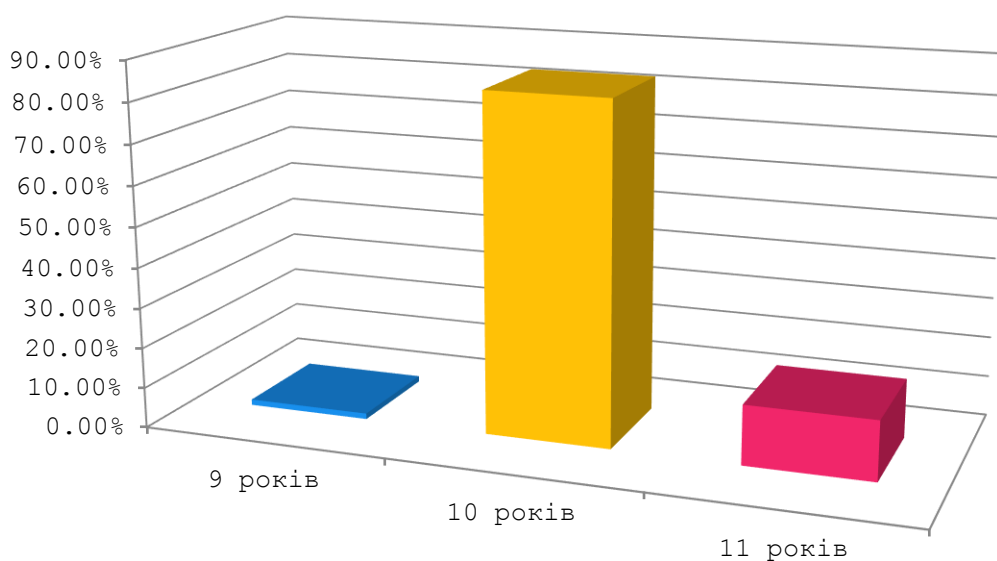
Вступне анкетування «Булінг та його прояви в підлітковому віці»

Мета: Діагностика стану психологічного клімату в колективах учнів 1-х гімназійних класів, яка включає наступні тематичні завдання:

- **Інформаційне:** Визначити рівень розуміння дітьми поняття «наси́льство», «булі́нг» (оскільки у 5-му класі діти часто плутають звичайні дитячі сварки, або групування за інтересами із систематичним цькуванням).
- **Діагностичне:** Виявити приховані форми мікроконфліктів та з'ясувати, чи є в класі діти, які вже відчувають негатив.
- **Профілактичне:** Оцінити рівень готовності п'ятикласників звертатися по допомогу до нових для них дорослих (класного керівника, вчителів-предметників, соціально-психологічної служби, адміністрації).
- **Корекційне:** Окреслити напрями роботи для згуртування колективів та полегшення періоду адаптації дітей.

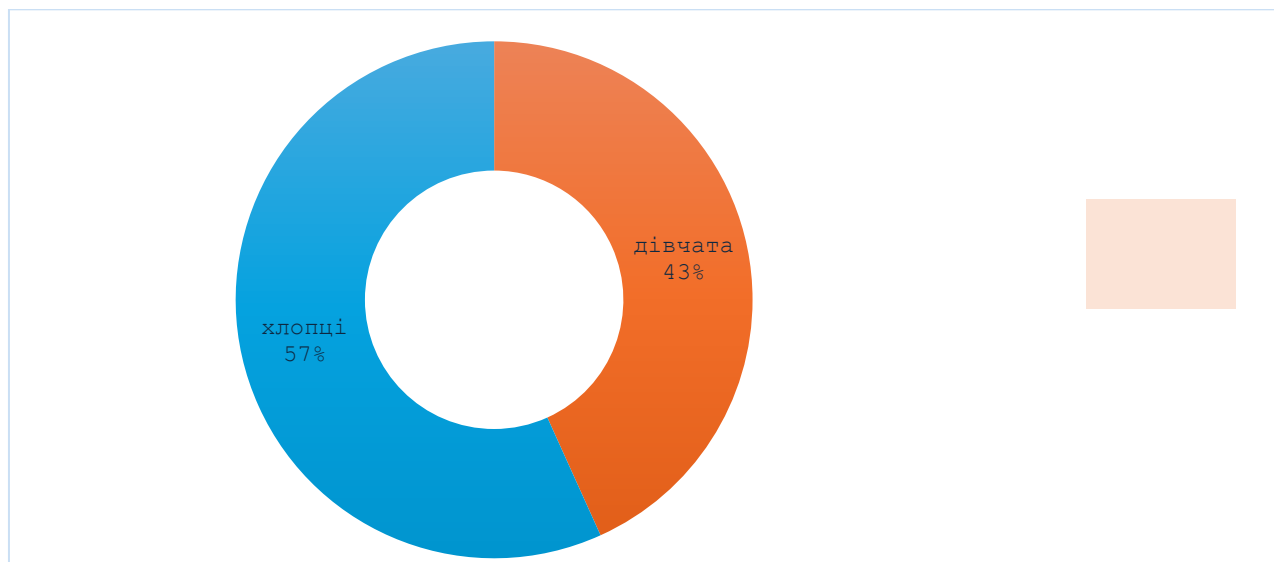
РЕЗУЛЬТАТИ АНКЕТУВАННЯ

1. Твій вік?

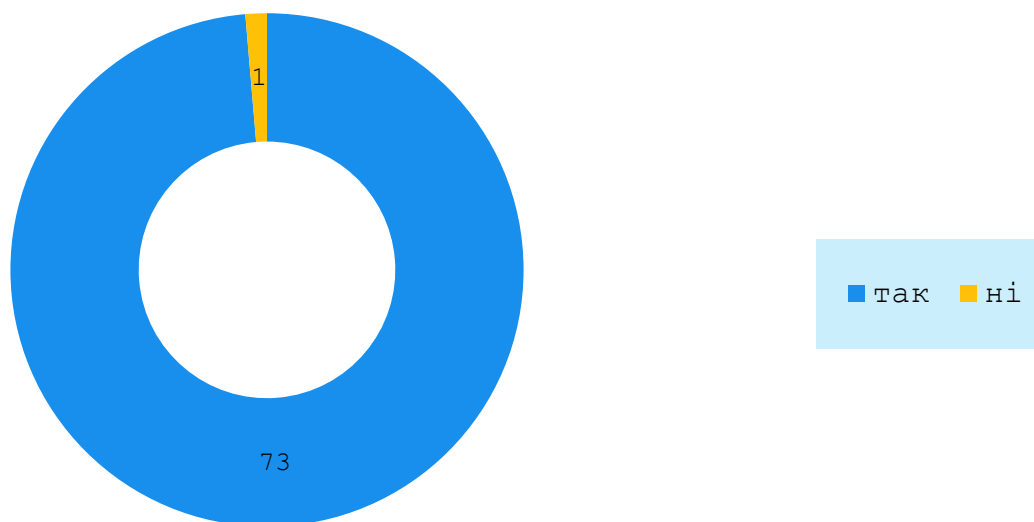
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	9 років	1	1,4%
2	10 років	62	83,8%
3	11 років	11	14,8%

2. Твоя стать ?

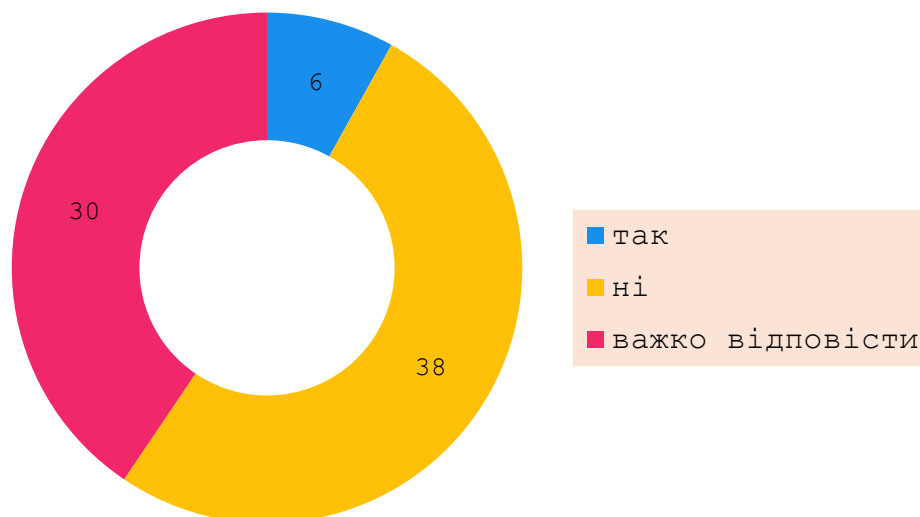
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	хлопці	42	57%
2	дівчата	32	43%

3. Чи знаєш ти, що таке насильство?

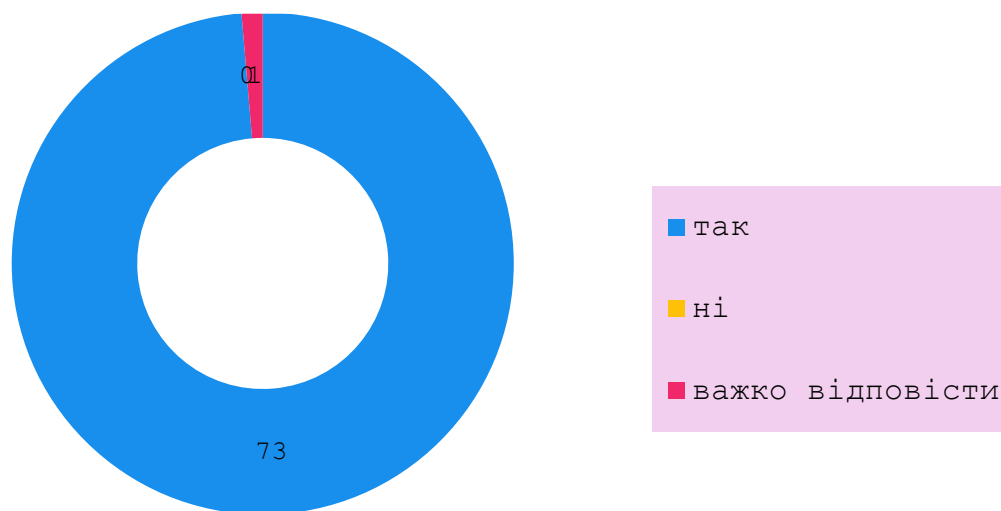
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	так	73	98.6%
2	ні	1	1.4%

4. Чи можливе, на твою думку, насильство в школі?

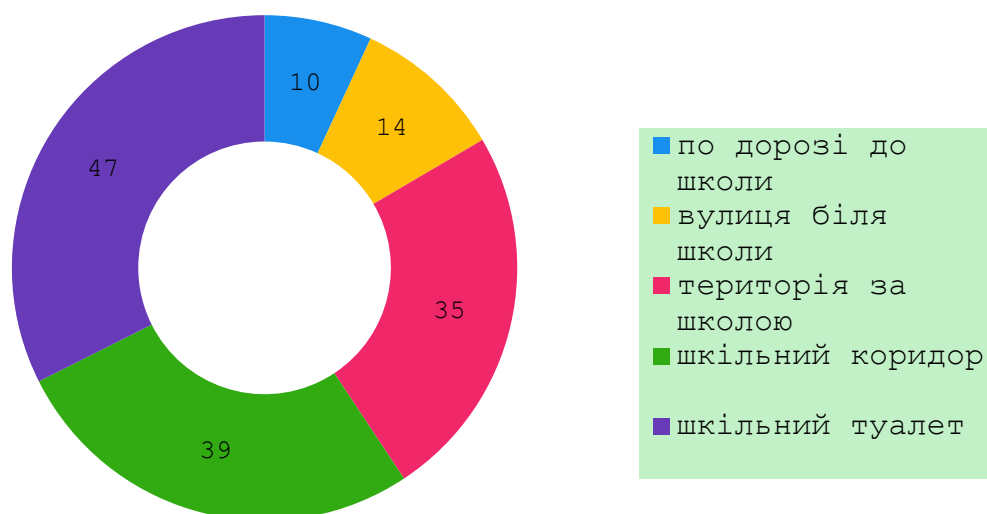
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	так	6	8.1%
2	ні	38	51.4%
3	важко відповісти	30	40.5%

5. Чи знаєш, що таке булінг?

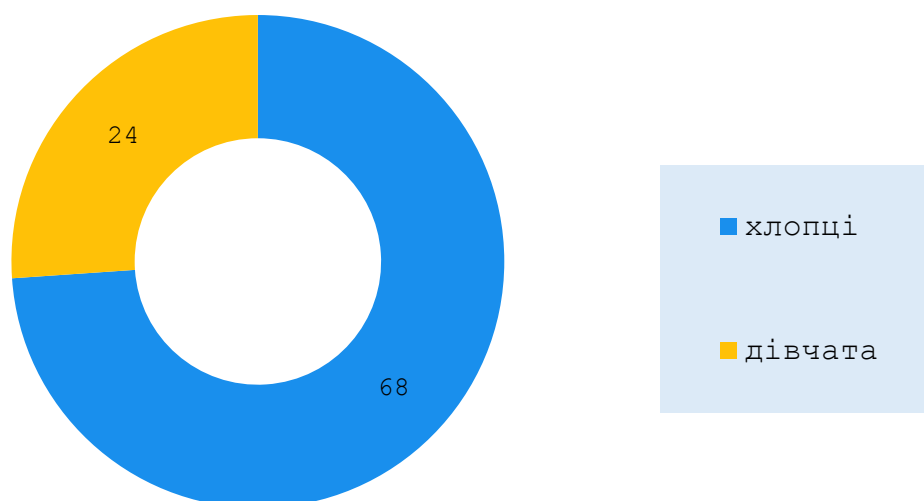
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	так	73	98.6%
2	ні	0	0%
3	важко відповісти	1	1.4%

6. Де на твій погляд, підлітки найчастіше стикаються з проявами булінгу? (Можна обрати декілька варіантів відповіді)

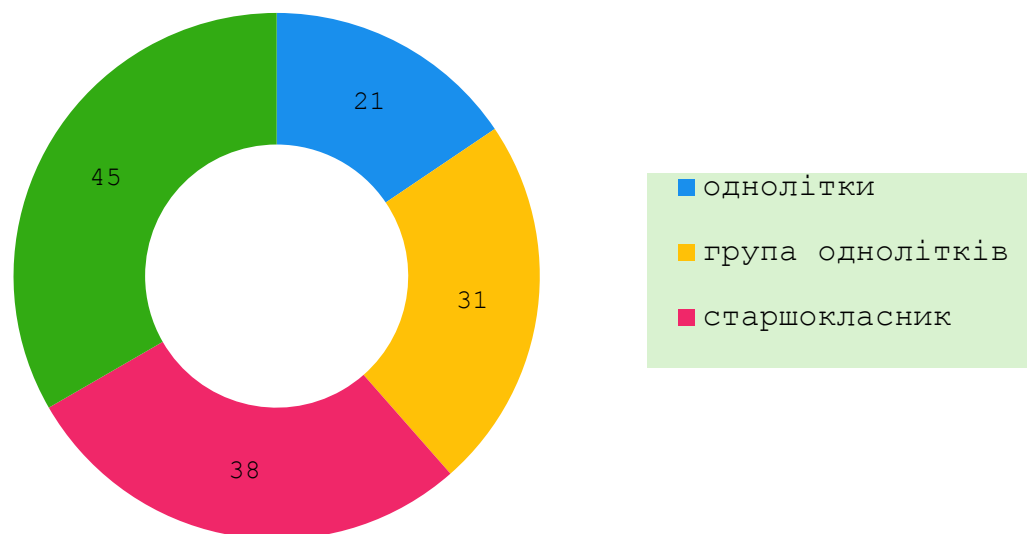
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	по дорозі до школи	10	6.9%
2	вулиця біля школи	14	9.7%
3	територія за школою	35	24.1%
4	шкільний коридор	39	26.9%
5	шкільний туалет	47	32.4%

7. Хто , на твою думку, переважно, буває агресором? (Можна обрати декілька варіантів відповіді)

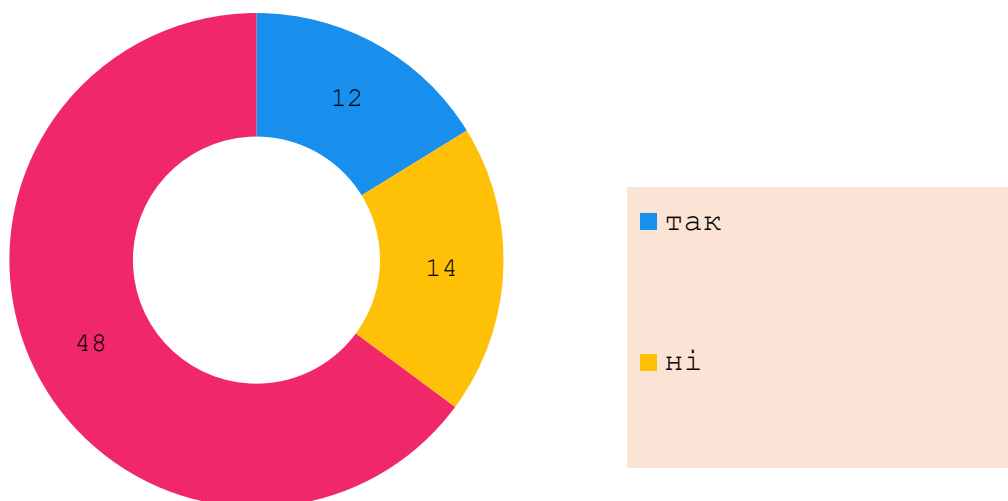
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	хлопці	68	73.9%
2	дівчата	24	26.1%

8. Хто найчастіше, на твою думку, є агресорами? (Можна обрати декілька варіантів відповіді)

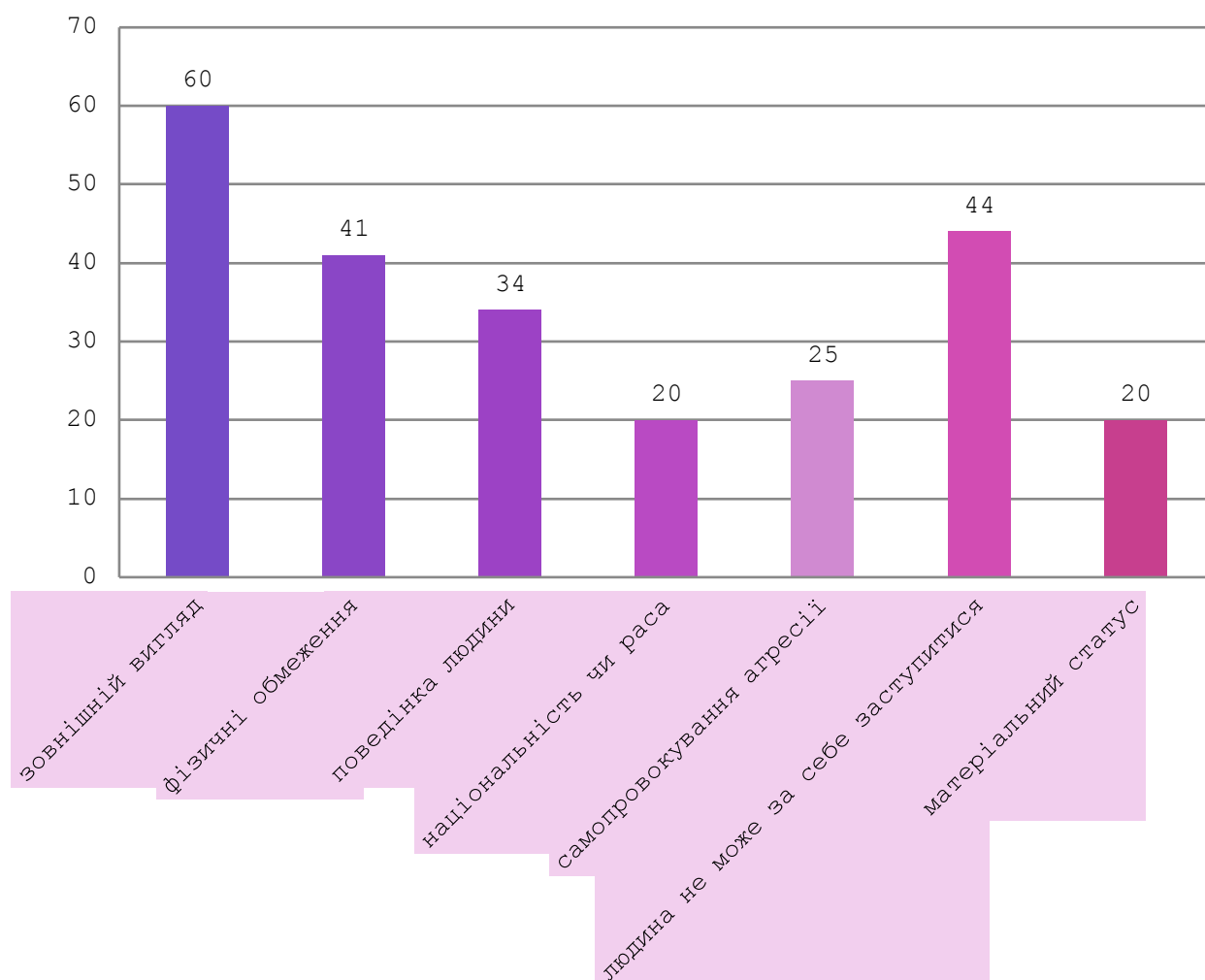
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	однокласники	21	15.6%
2	група однокласників	31	23%
3	старшокласник	38	28.1%
4	група старшокласників	45	33.3%

9. Чи вважаєте ви, що дорослі інколи недостатньо допомагають дітям, які є жертвами цькування?

	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	так	12	16.2%
2	ні	14	18.9%
3	не замислювався(лася) про це	48	64.9%

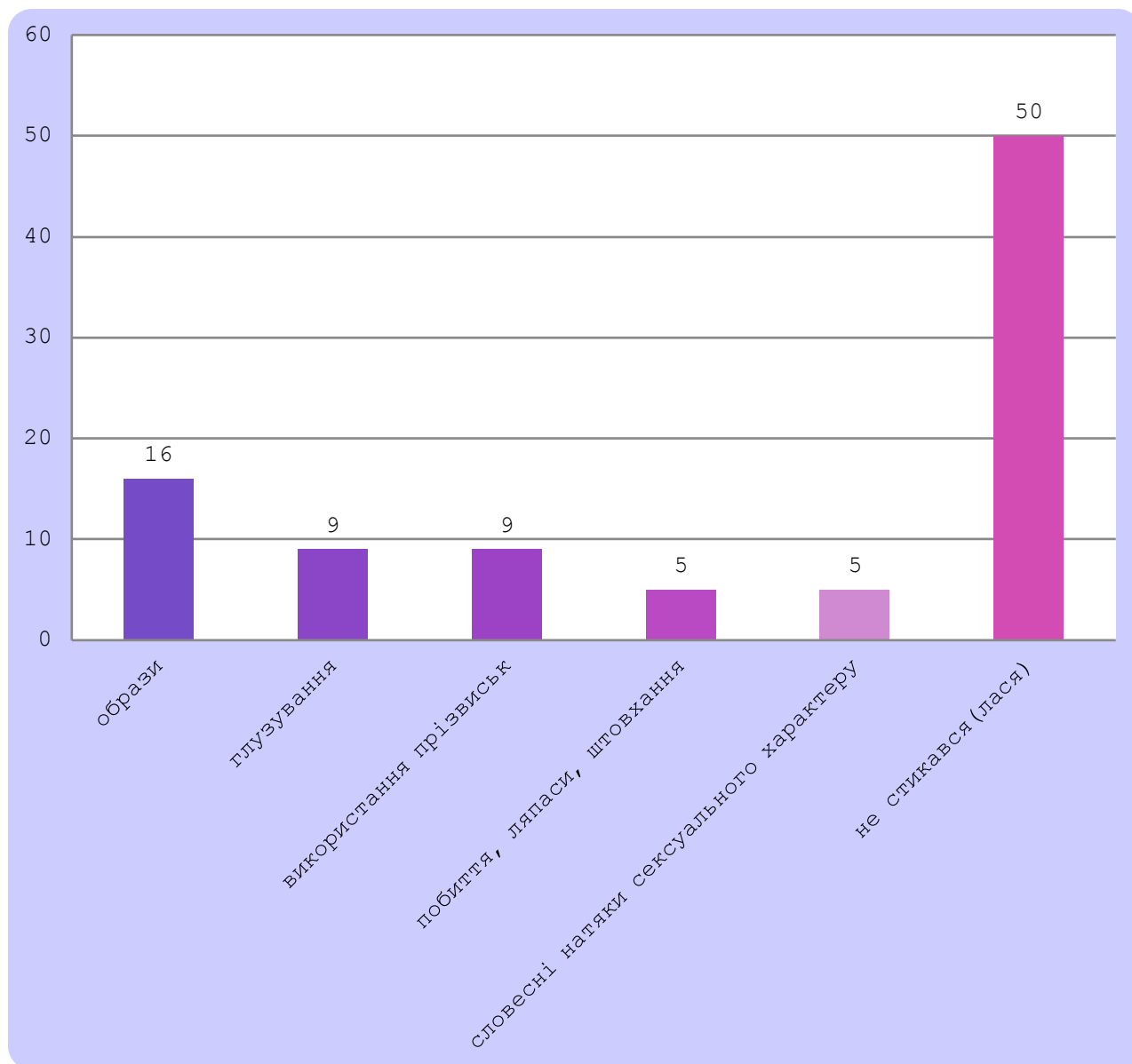
10. Які, на твій погляд, причини агресії, через які деякі учні стають жертвами знущань з боку інших школярів? (Можна обрати декілька варіантів відповіді)

	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	зовнішній вигляд	60	24.6%
2	фізичні обмеження	41	16.8%
3	поведінка людини	34	13.9%
4	національність чи раса	20	8.2%
5	самопровокування агресії	25	10.2%
6	людина не може за себе заступитися	44	18%
7	матеріальний статус	20	8.2%

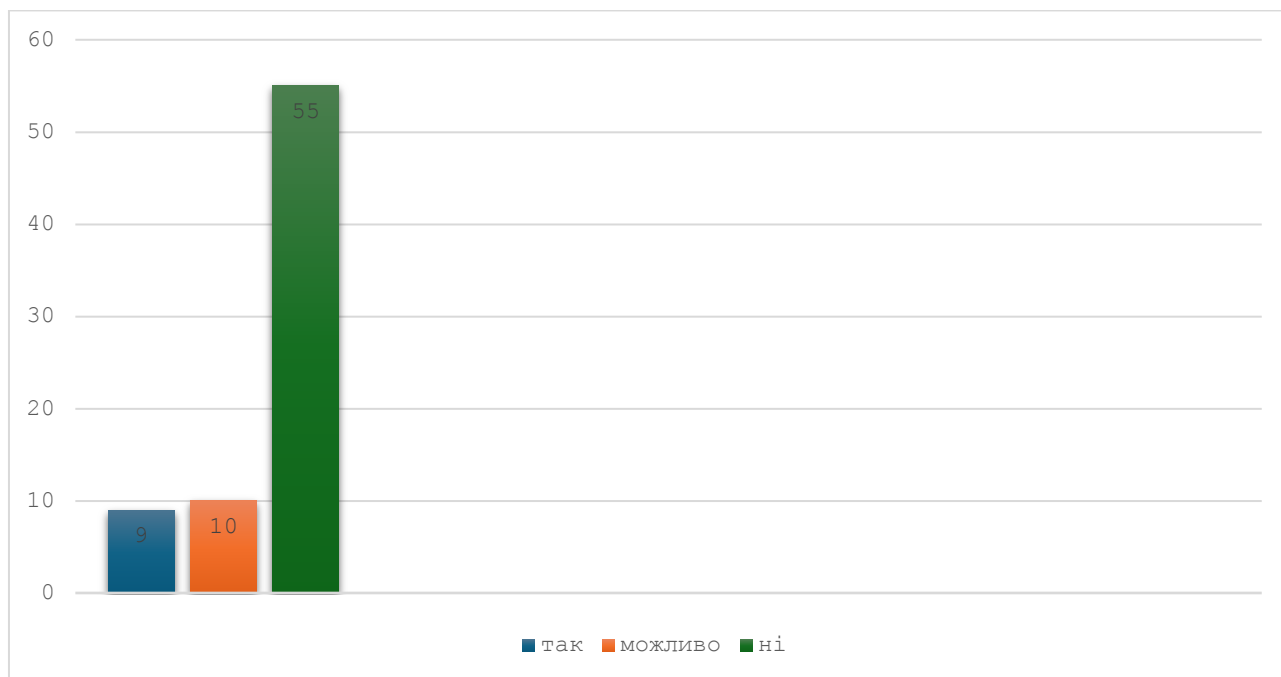
11. З якими приниженнями учень/учениця може зустрітися в школі?

(Можна обрати декілька варіантів відповіді)

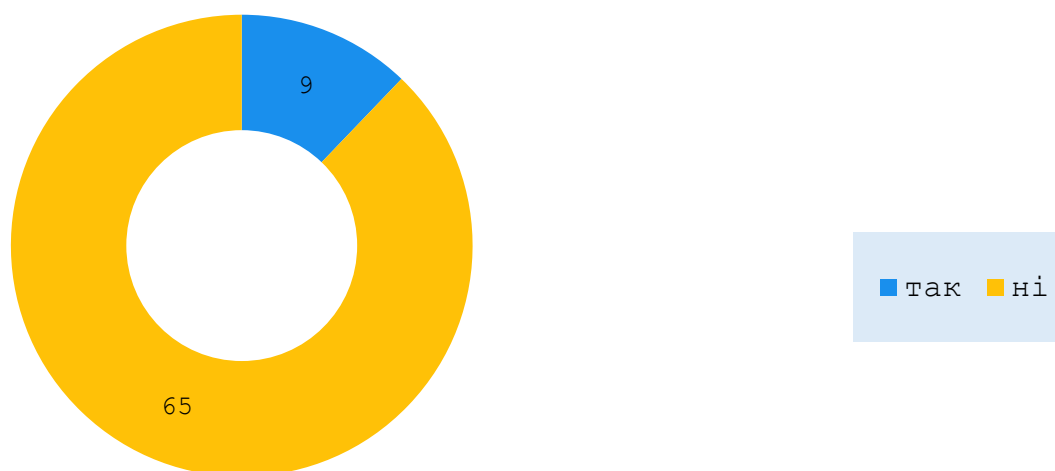
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	образи	16	17%
2	глузування	9	9.6%
3	використання прізвиськ	9	9.6%
4	побиття, ляпаси, штовхання	5	5.3%
5	словесні натяки сексуального характеру	5	5.3%
6	не стикався(лася)	50	53.2%

12. Чи спостерігається явище булінгу в вашій школі?

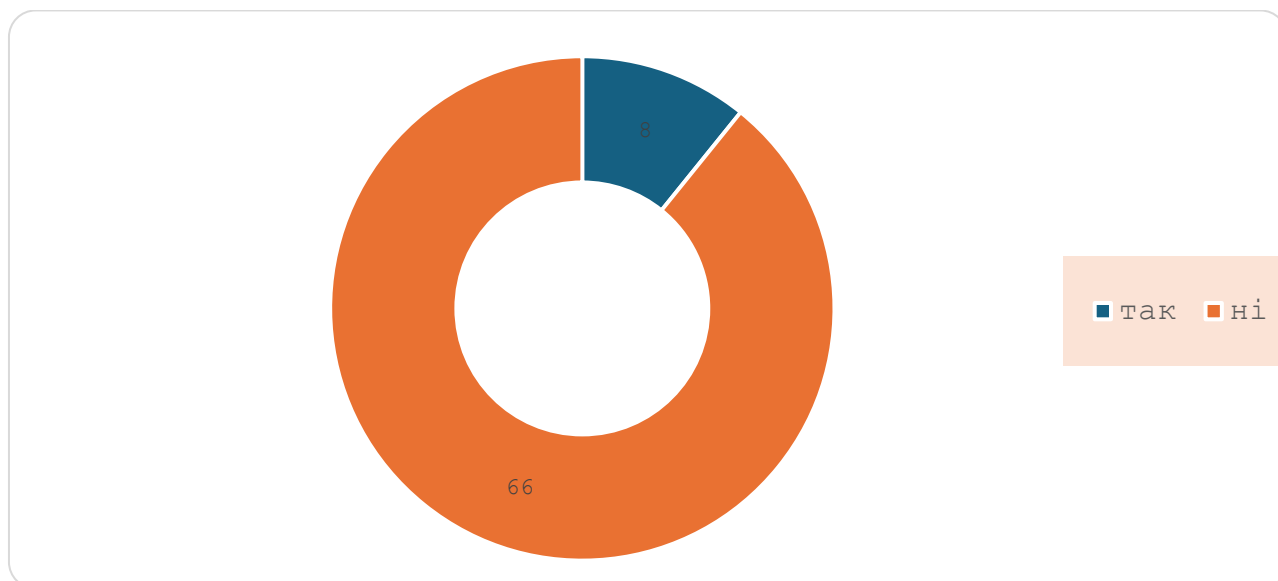
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	так	9	12%
2	можливо	10	13,6%
2	ні	55	74.4%

13. Чи зазнавав(ла) ти приниження в школі?

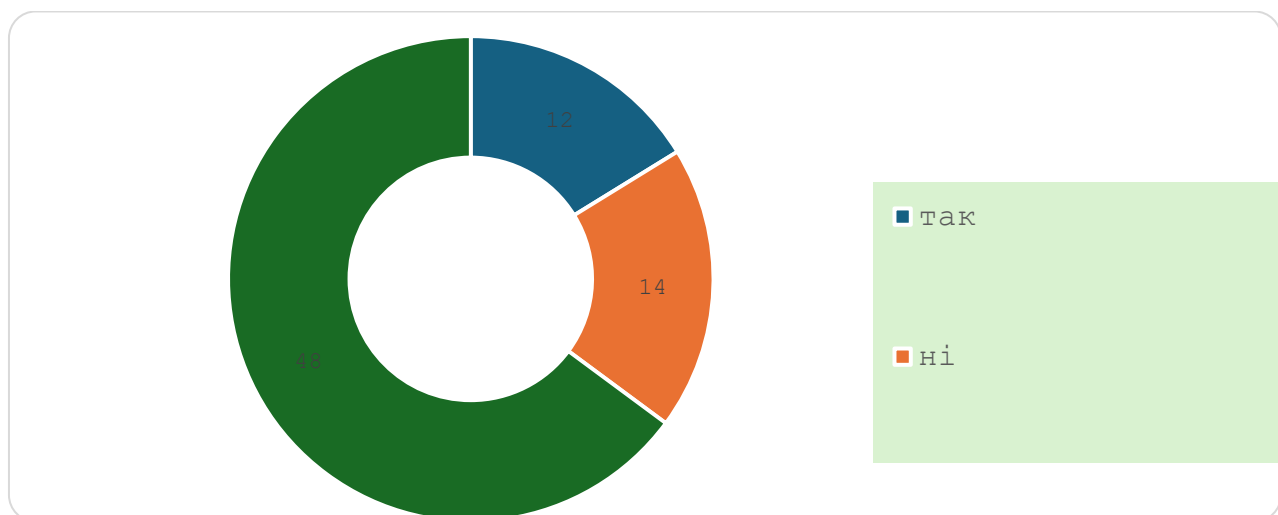
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	так	9	12.2%
2	ні	65	87.8%

14. Чи був(ла) ти свідком булінгу?

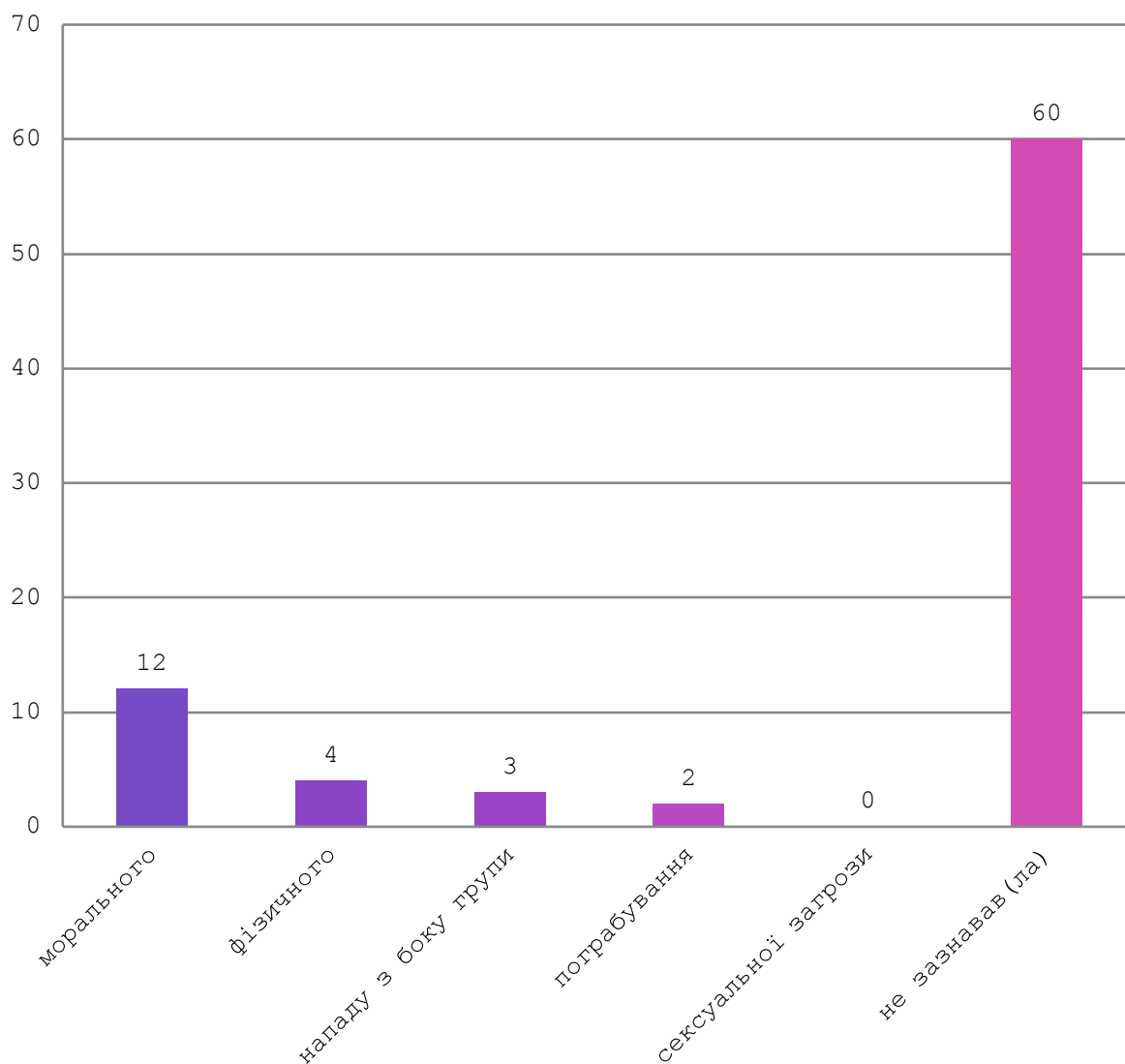
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	так	8	24.3%
2	ні	66	75.7%

15. Чи вважаєте ви, що дорослі інколи недостатньо допомагають дітям, які є жертвами цькування?

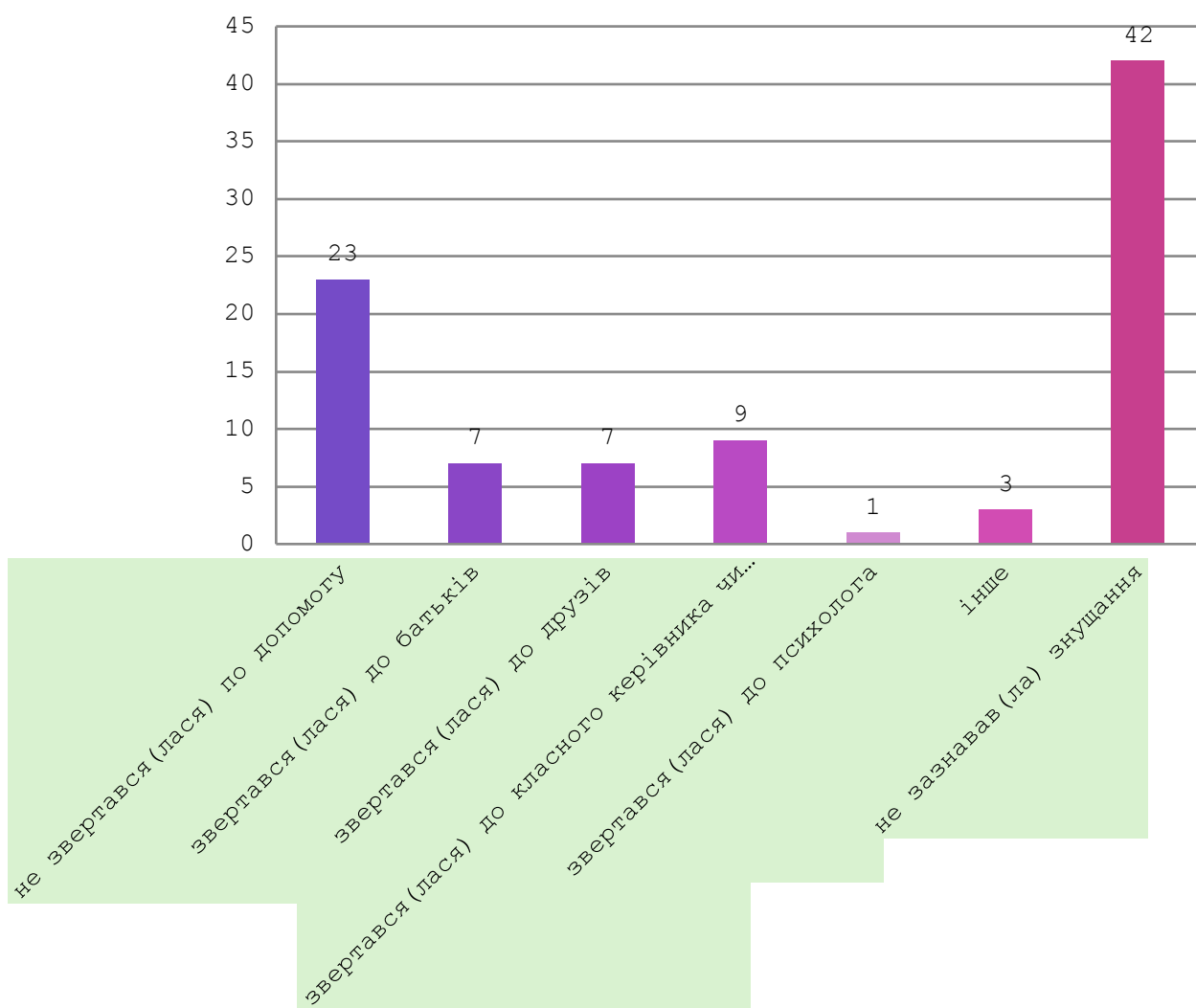
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	так	12	16.2%
2	ні	14	18.9%
3	не замислювався(лася) про це	48	64.9%

16. Якого виду цькування учні можуть зазнавати ? (Можна обрати декілька варіантів відповіді)

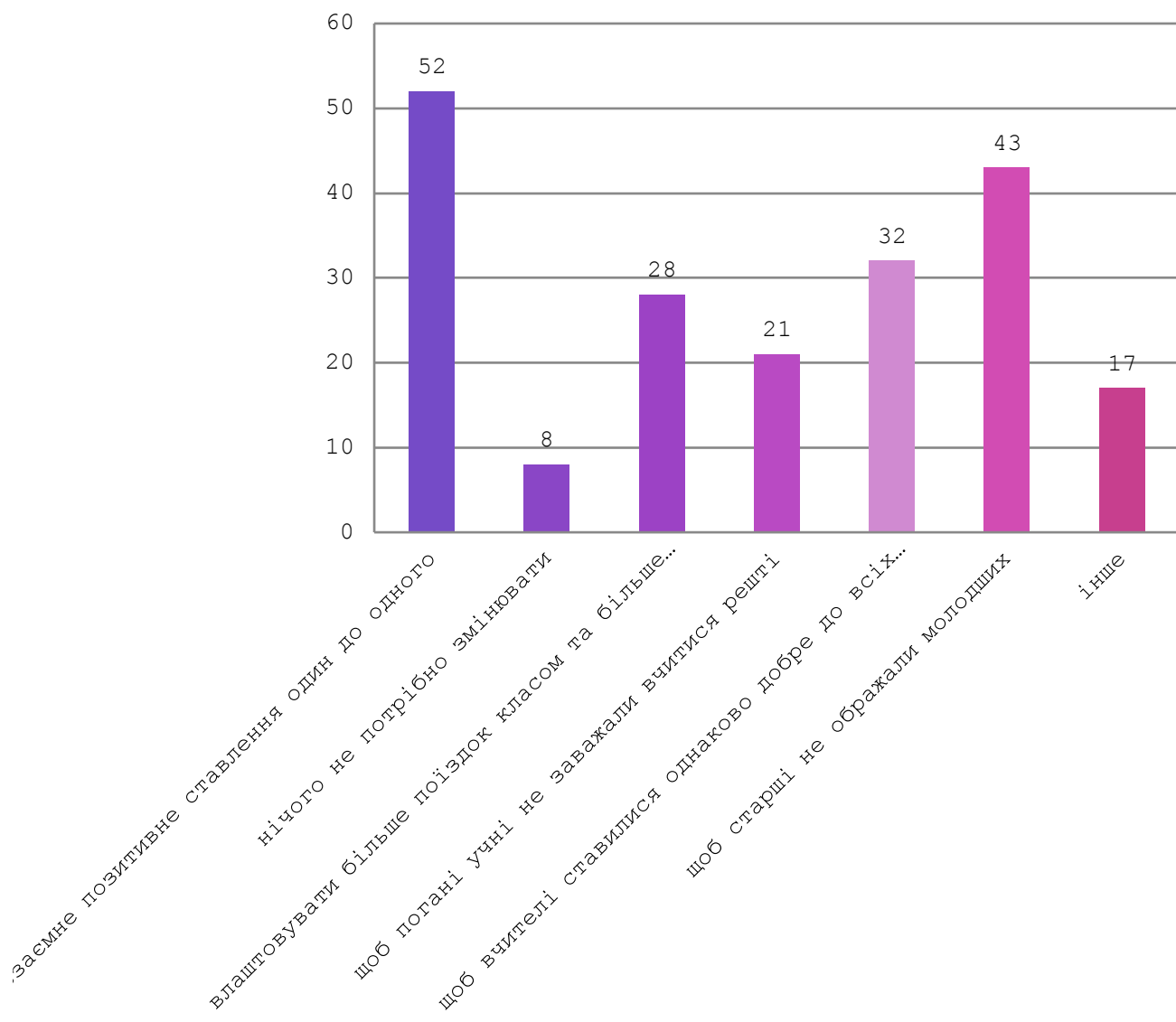
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	морального	12	14.8%
2	фізичного	4	4.9%
3	нападу з боку групи	3	3.7%
4	пограбування	2	2.5%
5	сексуальної загрози	0	0%
6	не зазнавав(ла)	60	74.1%

17. Чи зверталися ви по допомогу і до кого саме можна звернутись в разі конфліктів, цькувань тощо? (Можна обрати декілька варіантів відповіді)

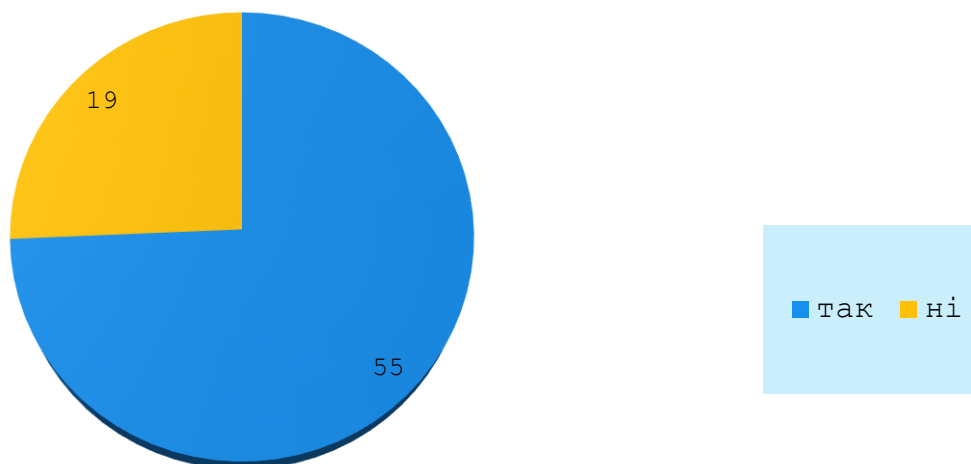
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	не звертався(лася) по допомогу	23	25%
2	звертався(лася) до батьків	7	7.6%
3	звертався(лася) до друзів	7	7.6%
4	звертався(лася) до класного керівника чи вчителів	9	9.8%
5	звертався(лася) до психолога	1	1.1%
6	інше	3	3.3%
7	не зазнавав(ла) знущання	42	45.7%

18. Що можна зробити для покращення стосунків у школі? (Можна обрати декілька варіантів відповіді)

	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	взаємне позитивне ставлення один до одного	52	25.9%
2	нічого не потрібно змінювати	8	4%
3	влаштувати більше поїздок класом та більше спілкуватися між собою	28	13.9%
4	щоб погані учні не заважали вчитися решті	21	10.4%
5	щоб вчителі ставилися однаково добре до всіх учнів	32	15.9%
6	щоб старші не ображали молодших	43	21.4%
7	інше	17	8.5%

19. Чи знаєте ви, що в Україні діє Закон, який захищає дітей від булінгу?

	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	так	55	74.3%
2	ні	19	25.7%

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ

Висновок на основі отриманих результатів.

Проведене анкетування серед 74 учнів 1 гімназійних класів Львівської гімназії «Євшан», серед респондентів переважає кількість хлопців (57%) порівняно з дівчатами (43%) віком 9-11 років. Анкетування виявило ряд важливих аспектів, що стосуються обізнаності та досвіду учнів щодо насильства та булінгу. Переважна більшість респондентів (98.6%) демонструють знання про поняття "насильство" та "булінг", що свідчить про ефективність програм просвіти. Водночас, значна частина учнів (40.5%) висловила невпевненість щодо присутності насильства у шкільному середовищі, що може вказувати на недостатню обізнаність у різних проявах та аспектах насильства та, зокрема, булінгу, специфіку сприйняття насильства, а також на недостатню відвертість у висловлюваннях дітей. Більшість учнів (64.9%) не замислювалися над тим, чи достатньо дорослі допомагають дітям, які є жертвами цькування, що може свідчити про відсутність проблем (негативних явищ булінгу чи насильства) у повсякденні дітей. Позитивно, що 74.3% учнів знають про Закон України, що захищає дітей від булінгу.

Наявні окремі скарги на наявність явища булінгу соціально-психологічна служба вивчатиме, за потреби у співпраці з класними керівниками, оскільки у 5-му класі діти часто плутають звичайні дитячі сварки, або групування за інтересами із систематичним цькуванням.

Вивчаючи думку учнів, аналіз агресорів показує, що найчастіше це старшокласники (33.3%) та групи старшокласників (28.1%), а також однолітки (15.6%) та групи однолітків (23%). Переважна більшість агресорів, на думку дітей – хлопці (73.9%). Причини, через які учні стають жертвами, найчастіше пов'язані із зовнішнім виглядом (24.6%), фізичними обмеженнями (16.8%) та поведінкою (13.9%), а також з тим, що людина не може за себе заступитися (18%).

Щодо реакції вчителів, більшість учнів (83.8%) вважають, що вчителі стараються припинити конфліктних ситуацій і лише 5.4% респондентів вказали, що вчителі не звертають уваги на такі випадки, що є позитивним показником, але потребує подальшого моніторингу. Що стосується звернення по допомогу, значна частина учнів (45.7%) не зазнавали знущань, а 25% не зверталися по допомогу. Найчастіше за допомогою зверталися до класного керівника чи вчителів (9.8%), батьків (7.6%) та друзів (7.6%).

У контексті покращення стосунків у школі, учні віддають перевагу взаємному позитивному ставленню (25.9%) та тому, щоб старші не ображали молодших (21.4%). Також важливим є ставлення вчителів до всіх учнів (15.9%) та можливість для більш тісної взаємодії між учнями (13.9%).

Рекомендації для соціально-психологічної служби, класних керівників, батьків та педагогів закладу.

Для соціально-психологічної служби закладу:

Рекомендується продовжити роботу з формування культури ненасильницької взаємодії та підвищення рівня обізнаності учнів про безпеку в освітньому середовищі. Особливу увагу слід приділити розробці та впровадженню програм, спрямованих на розвиток навичок емпатії, асертивної поведінки та ефективного вирішення конфліктів. Необхідно активізувати роботу з учнями щодо звернення за психологічною допомогою, надавши чітку інформацію про доступність та конфіденційність психологічних консультацій, а також розробити спеціальні тренінги для учнів, які пережили приниження чи булінг, зосередившись на відновленні самооцінки та психологічної стійкості. Також слід вдосконалювати систему моніторингу випадків булінгу, включаючи анонімні канали повідомлень та проводити консультації з педагогічним колективом та батьками, забезпечувати заходи реагування на насильство.

Для класного керівника:

Рекомендується створити в класі атмосферу довіри та відкритості, де кожен учень почуватиметься безпечно та зможе відкрито висловлювати свої проблеми. Необхідно проводити регулярні бесіди з учнями про правила поведінки, взаємоповагу та неприпустимість будь-яких форм насильства. Варто приділяти особливу увагу учням, які демонструють ознаки агресії або, навпаки, є більш вразливими, та підтримувати їх. Важливо заохочувати учнів до взаємодопомоги та співпраці, а також вчасно реагувати на будь-які ознаки конфліктів чи непорозумінь, застосовуючи методи медіації. Необхідно вести діалог з батьками учнів, інформувати їх про важливість спільних зусиль у вихованні дітей та допомагати вирішувати конфліктні ситуації, що виникають.

Для батьків:

Рекомендується підтримувати відкритий діалог зі своїми дітьми, цікавитися їхнім життям у школі, емоційним станом та взаємовідносинами з однолітками. Важливо навчати дітей розпізнавати небезпечні ситуації, висловлювати свої почуття та звертатися за допомогою до дорослих, яким вони довіряють. Необхідно пояснювати дітям поняття насильства та булінгу, їхні наслідки, а також формувати навички захисту власних кордонів. Важливо демонструвати власним прикладом поважне ставлення до інших та неприпустимість агресивної поведінки. У випадку виявлення фактів насильства чи булінгу щодо дитини, рекомендується звернутися до адміністрації та соціально-психологічної служби закладу, або ж інших фахівців для отримання професійної допомоги та підтримки.

Для педагогів закладу:

Рекомендується постійно підвищувати свою компетентність у питаннях протидії насильству

та булінгу, ознайомлюючись з актуальними методиками та підходами. Важливо уважно спостерігати за поведінкою учнів, звертаючи увагу на зміни у їхньому стані та взаємовідносинах. Необхідно створювати на уроках атмосферу взаємної поваги, толерантності та підтримки, де кожен учень почуватиметься комфортно та безпечно. Вчителі повинні чітко та послідовно реагувати на будь-які прояви агресії чи насильства, застосовуючи як дисциплінарні, так і виховні заходи, спрямовані на запобігання повторенню таких випадків. Важливо підтримувати тісну співпрацю з психологічною службою закладу та класними керівниками, обмінюючись інформацією та узгоджуючи спільні дії для створення безпечного освітнього середовища.

Соціальний педагог _____ МИКОЛІВ Олександра